

ግንቦት 15 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች፣ ሐጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች፦ ጊዩን ሆቴሎች ድርጅት ነገረፈጅ አሰባላው ዋለልኝ ቀረቡ

ተጠሪ፦ አቶ ስለሺ አምዴ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ እንዲታረምልኝ በማለት ያቀረቡትን የሰበር አቤቱታ አጣርቶ ለመወሰን ነው። ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት ነው ተጠሪ አመልካች ህዳር 5 ቀን 2001 ዓ.ም አላግባብ ከሥራ አግዶትና አሰናብቶት በፍርድ ቤት ውሳኔ ጥቅምት 20 ቀን 2002 ዓ.ም ወደሥራ የተመለሰ መሆኑን ገልጾ በጥቅምት ወር 2001 ዓ.ም የሰራሁበት የሃያ ቀን ደመወዝ የ2001 ዓ.ም የበጀት ዓመት ቦነስና የሰርቪስ ቻርጅ እንደዚሁም ከሀምሌ 2001 ዓ.ም እስከ ጥቅምት 30 ቀን 2002 ዓ.ም አስር ፐርሰንት የደመወዝ ጭማሪ እንዲከፍል ውሳኔ ይስጥልኝ በማለት አመልክቷል። አመልካች በተከሳሽነት ቀርቦ የሃያ ቀን የደመወዝ ክፍያ በይርጋ ይታገዳል። ከሣሽ /ተጠሪ/ የ2001 ዓ.ም የበጀት ዓመት ቦነስ የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ በህግም ሆነ በህብረት ስምምነቱ የማይገባቸው ክፍያ በመሆኑ ክሱ የህግ መሠረት የለውም በማለት ተከራክሯል። የሥር ፍርድ ቤት የግራቀኙን ክርክር ከመረመረ በኋላ አመልካች ትርፍ በተገኘበት 2001 ዓ.ም የበጀት ዓመት ስድስት ወር ያልሰሩ በመሆኑ ያቀረቡት የቦነስ ክፍያ ህግንም ሆነ በህብረት ስምምነቱን መሠረት ያደረገ አይደለም። የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ ተከሳሽ /አመልካች/ ለከሳሽ /ተጠሪ/ የመክፈል ግዴታ የለበትም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል። ተጠሪ በሥር ፍርድ ቤት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርቦዋል። የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የግራቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ ተጠሪን አላግባብ ከሥራ ያባረረው አመልካች በመሆኑ አመልካች ተጠሪ የጠየቀውን የቦነስና ሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ የመክፈል ሃላፊነት አለበት በማለት ወስኗል።

አመልካች ነሐሴ 12 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ ተጠሪ አስራአንድ ወራት እንዳልሰሩ ተረጋግጧል። ተጠሪ ባልሰሩበት ወቅት ለተገኘው ትርፍ የሚከፈለው የቦነስ ክፍያ የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ እንድንከፍል ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ

የህብረት ስምምነቱን ግልፅ ድንጋጌ የሚጥስና የህግ መሠረት የሌለው ነው። ስለሆነም በሰበር ታይቶ እንዲታረምልን በማለት አመልክቷል። ተጠሪ በበኩላቸው የካቲት 25 ቀን 2003 ዓ.ም በተፃፈ መልስ በትምህርት ዝግጅቱና በሥራ ልምድ ከሌሎች ሠራተኞች በተሻለ ሁኔታ ላይ ነበርኩኝ በ2001 ዓ.ም ያልሰራሁትና የሥራ አፈፃፀም ያልተሞላልኝ አመልካች ከህግ ውጭ ከሥራ ስላሰናበተኝ በመሆኑ ጥፋቱ የተጠሪ ሣይሆን የአመልካች ነው። ስለዚህ አመልካች በህብረት ስምምነቱ የተቀመጡ መስፈርቶችን እንዳላሟላ ከህግ ውጭ ከሥራ አሰናብቶኝ የቆየ በመሆኑ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ውሣኔ ተገቢና መሠረታዊ የህግ ስህተት የሌለበት ነው በማለት መልስ ሰጥተዋል። አመልካች መጋቢት 19 ቀን 2003 ዓ.ም የተፃፈ የመልስ መልስ አቅርቧል።

ከሥር የክርክር አመጣጥና በሰበር ግራቶች ያደረጉት ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም ጉዳዩን መርምረናል። ጉዳዩን እንደመረመርነው አመልካች ለተጠሪ የ2001 ዓ.ም የበጀት ዓመት ባንክ የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ እንዲከፍል ይግባኝ ሰሚ ፍርድ የሰጠው ውሣኔ ተገቢ ነው ወይስ አይደለም የሚለው ጭብጥ መታየት ያለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

አመልካች የባንክ ክፍያ የሚከፍለው የሥራ አፈፃፀም ተመዝኖ በአማካኝ ከሃምሳ ፐርሰንት በላይ መሆኑ ሲረጋገጥና ሠራተኛው በበጀት ዓመቱ ከስድስት ወር በላይ የሠራ መሆኑ ሲረጋገጥ እንደሆነ በአስረኛው የህብረት ስምምነት በአንቀጽ 34/5/ለ እና አንቀጽ 356/ሐ/ ተደንግጓል። የሰርቪስ ቻርጅ የሚከፈለውም በወቅቱ ሥራ ላይ ለነበሩና አገልግሎት ለሰጡ ሠራተኞች እንደሆነ በህብረት ስምምነቱ አንቀጽ 28/4/ የተመለከተ ሲሆን የደመወዝ ጭማሪ የሚደረገው የሠራተኛው የሥራ አፈፃፀም ከተመዘነ በኋላ እንደሆነ ለመገንዘብ ችለናል። አንድ ሠራተኛ አሠሪው ጥቅም እንዲሰጠው ለመጠየቅ የሚችለው በአሠሪውና በሠራተኛው መካከል የሥራ ውል የህብረት ስምምነቱን ወይም የአሠሪና ሠራተኛ ህግን መሠረት በማድረግ ነው። በአመልካችና በተጠሪ መካከል የተደረገው የሥራ ውል አመልካች ተጠሪን አላግባብ ከሥራ ያገደ ወይም ያሰናበተ መሆኑ ተረጋግጦ በፍርድ ሲወሰን ተጠሪ ባልሰራበት የበጀት ዓመት የሚከፈል የባንክ ክፍያ የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ የሚከፍል ስለመሆኑ እንደማይገልፅ ግራቶች በሰበርና በሥር ፍርድ ቤት ካደረጉት ክርክር ለመገንዘብ ችለናል። አመልካች ተጠሪን ከሥራ ሲያግደውና ሲያሰናብተው ሥራ ላይ የነበረው አስረኛው የህብረት ስምምነት ተጠሪ ከሥራ ታግዶ ወይም ከሥራ ተሰናብቶ በነበረበት ጊዜ የተገኘ የባንክ ክፍያ የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ አመልካች እንዲከፍል የማያስገድደው መሆኑን ከላይ ከጠቀስናቸው የህብረት ስምምነቱ ድንጋጌዎች ይዘት ተገንዝብናል።

አሰሪው አላግባብ ከሥራ የተሰናበተ መሆኑ ተረጋግጦ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 43 ንዑስ አንቀጽ 1 እና ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ወደ ሥራው እንዲመለስ የተወሰነለት ሠራተኛ በመጀመሪያ ደረጃ የሥራ ክርክር ችሎት ከስድስት ወር ያልበለጠ ውዝፍ ደመወዝ እንዲከፈለው ፍርድ ቤቱ የሚወሰንለት መሆኑንና በይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት ወደ ሥራ የመመለስ ውሣኔው ከፀና ከአንድ ዓመት ያልበለጠ ውዝፍ ደመወዝ እንደከፈለው ይግባኝ ሰሚው ፍርድ ቤት እንደሚወሰንለት በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 43 ንዑስ አንቀጽ 5 ተደንግጓል። "ደመወዝ" ማለት አንድ ሠራተኛ በሥራ ውሉ መሠረት ለሚያከናውነው ሥራ የሚከፈለው መደበኛ ክፍያ ማለት እንደሆነ በአዋጅ አንቀጽ 53 ንዑስ አንቀጽ 1 ተደንግጓል። ከዚህ በተጨማሪ ከአሠሪው የሚሰጥ ጉርሻ /ባንስ/ እንደ ደመወዝ ክፍያ የማይቆጠር መሆኑ በአዋጁ አንቀጽ 53 ንዑስ አንቀጽ 2/ሐ/ በግልፅ ተደንግጓል። ከላይ ከተጠቀሱት የህግ ድንጋጌዎች አመልካች ተጠሪን አላግባብ ከሥራ አሰናብቶ በመገኘቱ ተጠሪን ወደ ሥራ እንዲመልስ የአሠሪና ሠራተኛ የመጀመሪያ ደረጃ የሥራ

ክርክር ችሎትና የይግባኝ ችሎት ሲወሰኑ አመልካች በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 45 ንዑስ አንቀጽ 5 መሠረት እስከ ስድስት ወር ወይም እስከ አንድ ዓመት የሚደርስ ውዝፍ ደመወዝ እንዲከፍል ከሚወሰን በስተቀር ተጠሪ ባልሠራበት ዓመት ለሌሎች ሠራተኞች የተከፈለው ቦነስ የሰርቪስ ቻርጅና የደመወዝ ጭማሪ እንዲከፍል ለመወሰን የሚያስችል የህግ መሠረት የለም። ስለሆነም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካች ተጠሪን ከህግ ውጭ አሰናብቶት በፍርድ ቤት ውሳኔ የተመለሰ በመሆኑ ባልሠራበት ዓመት የተገኘው ትርፍ ለሠራተኞች የተከፈለውን የቦነስ ክፍያ የደመወዝ ጭማሪና የሰርቪስ ቻርጅ ለተጠሪ እንዲከፍል የሰጠው ውሳኔ የአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 43 ንዑስ አንቀጽ 5 እና አንቀጽ 53 ንዑስ አንቀጽ 1 እና ንዑስ አንቀጽ 2/ሐ/ የሚጥስና የህብረት ስምምነቱን መሠረት ያላደረገ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

- 1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ተሸሯል።
- 2. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
- 3. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራቶች ለየራሳቸው ይቻሉ።
መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ም.አ